

Svět vědy záhadný i zábavný

Podoby češtiny

Doc. PhDr. Irena Bogoczová, CSc.

Mgr. Ilona Adámková, Ph.D.

PhDr. Lucie Radková, Ph.D.

Katedra českého jazyka Filozofické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě

Kontaktní e-mail: irena.bogoczová@osu.cz, ilona.adamkova@osu.cz, lucie.radkova@osu.cz

Web: www.osu.cz

SLOVNÍK POJMŮ	
	Celonárodní podoba českého jazyka užívaná hlavně v psané formě, která plní funkci jazyka vyučovacího, národně reprezentačního, jazyka krásné a odborné literatury, tištěných médií aj., nebo užívaná v mluvené formě zejména v oficiálních, veřejných projevech.
	Nespisovná, primárně mluvená podoba češtiny, interdialekt vyrůstající z nářečí používaných na území historických (vlastních) Čech a obsahující typické prvky těchto nářečí (nikoli úzce lokální zvláštnosti).
	Sociální nářečí; nespisovná podoba jazyka, mluva jisté společenské vrstvy (skupiny) odlišující se od spisovného jazyka nebo regionálních podob národního jazyka hlavně ve slovní zásobě a používaná v neformální mluvené komunikaci.
	Soubor všech regionálních, sociálních a stylově-funkčních podob (tzv. útvarů/variet) jazyka, který používají příslušníci českého národa v psané i mluvené komunikaci.
	Nespisovná, tradiční, územně omezená podoba národního jazyka odlišující se výslovností, skloňováním/časováním i slovní zásobou a sloužící k neformálnímu ústnímu dorozumívání v jistém regionu, obci, vesnici.

Přiřad'te termíny k jejich vysvětlením a v případě cizích slov se pokuste nalézt jejich český protějšek:

český národní jazyk sociolekt dialekt spisovná čeština obecná čeština

Seznam literatury:

- HUGO, J. aj. *Slovník nespisovné češtiny*. Praha (různá vyd.)
- KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J. (red.). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha 2002.
- BALHAR, J. a kol. (red.). *Český jazykový atlas 1-6*. Praha 1992–2012.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ÚKOL 1

Pracujte s následujícím textem:

*Franta / to byl syneg jag ma byť / velki / mňel_ oči pjekně hňede / dycki vyoblikany oholeny /
košula šlajfka // a jaki galantni dycki byl / jag_ on dycki nat fšeckem špekuliroval // do žadněch
putik ňeles / a same paskudy mi dycki nosil / bo vjedel že rada slatke...*

- určete nářeční oblast, ze které text pochází

.....

- najděte v textu nějaké dialektismy a sociolektismy

.....

- přeložte text do spisovné podoby češtiny

.....

.....

.....

.....

.....

ÚKOL 2

Přiřaďte následující nespisovná slova k útvaru (podobě) českého národního jazyka. S pomocí jazykových příruček vysvětlete jejich význam.

pernica

.....

mukl

.....

fábor

.....

snopel

.....

anton

.....

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ogar

.....

volavka

.....

betla

.....

kukačka

.....

autičkář

.....

ÚKOL 3

Vyplňte křížovku ze slov nářečních, slangových a běžně mluvených (vyplňujte svise od levé strany). Zvýrazněný řádek je určen pro tajenku.

		3.	4.	5.	6.	7.		8.	9.
1.	2.								

- 1. Ubytování pro studenty
- 2. Psychiatr
- 3. Jistá výhra, zaručený předpoklad
- 4. Bezplatně
- 5. Brambory (slezsky)

- 6. Rozsvítit (moravsky)
- 7. Výborný, skvělý
- 8. Druh drogy
- 9. Pacienti

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SKUPINOVÝ ÚKOL

Vytvořte slovníkové heslo do internetové encyklopedie Wikipedia.

Jméno:

Název školy:

Ročník:

Název hesla:

Seznam použité literatury:

-
-
-
-
-

Vlastní heslo:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ